

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se
anna.berglund@regeringskansliet.se
103 33 Stockholm

Umeå 2016-10-121

Yttrande avseende remissen Miljöbedömningar (Ds 2016:25)

Miljö- och energidepartementet har i en promemoria, Miljöbedömningar Ds 2016:25, föreslagit bl.a. ett nytt 6 kap. miljöbalken, en ny miljöbedömningsförordning och vissa andra justeringar av miljöbalken. Enetjärn Natur väljer härmed att avlämna ett frivilligt yttrande avseende nämnda promemoria.

Skadelindringshierarkin bör införas tydligare

I nämnda promemoria föreslås att det i 6 kap. 11 § 5 punkten respektive 35 § 5 punkten införs bestämmelser om att en miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla "uppgifter om de åtgärder som planeras för att förebygga, hindra, motverka eller avhjälpa de negativa miljöeffekterna". Detta innebär i sak inga större förändringar från vad som redan följer av hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, annat än som ett tydliggörande av vad som ska ingå i en miljökonsekvensbeskrivning.

Det som saknas i lagförslaget är dock en tydlig rangordning, en hierarki, mellan dessa olika skadeförebyggande, skadelindrande, återställande samt avhjälpande åtgärder. Sett i ljuset av miljöbalkens hänsynsregler ter det sig naturligt att skada i första hand ska undvikas, därefter begränsas för att i nästa steg återställa den skada som skett och slutligen vidta åtgärder vid kvarstående skada. Denna hierarki kallas även skadelindringshierarkin. Skadelindringshierarkin har dock inte kommit till tydligt uttryck i lagstiftningen. Det är tydligt att MKB-direktivet i dess reviderade form haft för avsikt att inkludera alla dessa steg av hierarkin i de miljöbedömningar som ska göras (jmf artikel 5.1 c). I likhet med införandet av avfallshierarkin i 15 kap. 10 § miljöbalken bör därför lagstiftaren tydligt signalera att miljöskada i första hand ska undvikas, i andra hand begränsas, i tredje hand ska skada återställas/restaureras och i sista hand ska kvarstående skada avhjälpas/kompenseras. Denna hierarki bör komma till tydligare uttryck i de miljöbedömningar som framgent ska genomföras och därför bör skadelindringshierarkin på ett tydligare sätt införas i 6 kap. miljöbalken, på motsvarande sätt som avfallshierarkin införts i 15 kap.

Beskrivning av kompensationsåtgärder bör göras i MKB

Av promemorian framgår att det reviderade MKB-direktivet som ett sista steg i skadelindringshierarkin talar om ett *avhjälpande* av kvarstående skada. Detta framgår bl.a. av artikel 8 a.1 som anger att ett

beslut om att bevilja tillstånd ska innehålla en motiverad slutsats om projektets betydande miljöpåverkan, villkor till beslutet, samt en beskrivning av projektets särdrag eller planerade åtgärder för att undvika, förebygga eller minska och om möjligt kompensera betydande negativ miljöpåverkan. Det framgår också av den 35:e ingressen till direktivet som anger att "Medlemsstaterna bör se till att försiktighetsåtgärder och kompensationsåtgärder genomförs..." Avhjälpan syftar i detta sammanhang bl.a. till att avhjälpa skador på biologisk mångfald – en av de sakfrågor som mycket tydligt lyfts fram i det reviderade MKB-direktivet i förhållande till tidigare version (jmf artikel 3.1). Att biologisk mångfald nu lyfts tydligt i direktivet måste ses som en del av EU:s arbete med att minska förluster av biologisk mångfald och naturkapital, no net loss, till 2020.

Ordet *kompensera* återfinns dock inte i lagförslaget – men väl i kommentaren till 11 § 5 punkten (s. 306), vilket riskerar att bli otydligt. Eftersom MKB-direktivet numera så tydligt lyfter fram kompensationsåtgärder som ett verktyg för att avhjälpa kvarstående skada och därigenom t.ex. leva upp till målsättningen om no net loss, vore det en självklarhet och även mycket lämpligt och ändamålsenligt att i miljöbalkens regler om miljökonsekvensbeskrivningar införa en bestämmelse som anger att miljökonsekvens-beskrivningar, i de fall skada kvarstår efter tillämpning av skadelindringshierarkin, ska innehålla uppgifter om de åtgärder som planeras för att *kompensera* för denna kvarstående skada. Utan tydliga regler härom finns annars en överhängande risk att målet om no net loss av biologisk mångfald inte nås eller att degradering av naturkapital inte kan stoppas. För att finna lämpliga kompensationsåtgärder är det också nödvändigt att belysa frågan i *samband* och *parallellt* med den samlade miljöbedömningen av en åtgärd. Därför är det lämpligt att införa krav om att miljökonsekvensbeskrivningar även ska innehålla uppgifter om de kompensationsåtgärder som ska vidtas för att avhjälpa kvarstående skada i 11 respektive 35 §§.

Redan MKB-direktivet är en stark presumtion för den ovan föreslagna regleringen, varför det inte finns anledning att avvakta slutsatserna från den statliga utredningen om ekologisk kompensation (M 2016:03) innan en sådan reglering.

Miljöbedömningar och planprocessen bör samordnas bättre

Promemorian har bl.a. syftat till att effektivisera och förbättra miljöbedömningen av planer och program. Som genomförare av miljöbedömningar kan vi vittna om behovet av att knyta miljöbedömningen närmare ordinarie planprocess, så att miljöbedömningen inte görs i ett sent skede då de planenliga övervägandena redan skett. Tyvärr kommer dessa stuprör mellan planprocessen och miljöbedömningen att bestå vid de nu föreslagna reglerna. Istället för att införa parallella processuella planbestämmelser i miljöbalken, bör reglerna om miljöbedömning införas i plan- och bygglagen och integreras i befintliga planprocesser, bl.a. avseende kungörelser, samråd och utställningstid, så att miljöbedömningen blir en naturlig del av planeringsarbetet. Ett exempel på detta är att utredning av behov av miljöbedömning skulle kunna kopplas till kommunens beslut om planprogram (5 kap. 10 § PBL).

Effektivisera prövningen vid miljöprövningsdelegation

Utöver ett nytt 6 kap. miljöbalken föreslås också några övriga justeringar av miljöbalken, däribland i 19 kap. I syfte att effektivisera miljöprövningen vid miljöprövningsdelegationerna (MPD) bör även 19 kap. 3

§ ändras på så vis att anmälningspliktiga vattenverksamheter kan prövas av MPD i samband med en tillståndsprovning. Idag kan dessa ärenden, även om sökanden så önskar, inte prövas av MPD eftersom de i vanliga fall prövas av länsstyrelsen och inte av kommunen. I nuläget är det endast ärenden som i vanliga fall prövas av kommunen som MPD kan ta till sig. Den nu föreslagna samordningen bör möjliggöras genom en ändring i 19 kap. 3 §, vilket hade inneburit en uppenbar effektivisering av miljöprövningsprocessen.

Detta yttrande har fastställts av Anders Enetjärn, VD och affärsområdescheferna Elin Fornbacke och Åsa Abel, efter förslag från Johanna Ersborg, miljöjurist.